

Психологія конфлікту

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Прикладна психологія
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	заочна
Рік підготовки, семестр	1 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями та самостійною роботою	6 кред. ЄКТС/180 годин лекції – 10 годин, семінарські – 6 годин, самостійна робота – 164 годин
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен / модульна контрольна робота (МКР виконується за методикою домашньої контрольної роботи)
Розклад занять	Лекції, семінарські заняття
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	https://psy.kpi.ua/vikladachi/

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія конфлікту» є теоретико-методологічні проблеми конфліктології у пізнанні та практичній діяльності у психології: передумови й логіка розвитку психологічного конфлікту, базові атрибути теоретико-методологічного аналізу, пояснювальні принципи, основні методологічні підходи до вивчення конфліктів та шляхів їх подолання.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

- здатності використовувати знання щодо типології, причин виникнення конфліктів та стратегій поведінки у конфліктах;
- здатності застосовувати знання щодо ролі посередництва у розв'язанні конфліктів;
- здатності використовувати традиційні методи і технології у подоланні та профілактиці конфліктів;
- здатності прогнозувати зміни і динаміку перебігу конфліктів.

Відповідно до вимог ОПП **метою дисципліни** є формування у здобувачів освіти:

Загальних компетентностей:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1)
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2)
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 3)
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 4)
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 5)
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6)
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8)
- Здатність працювати в команді (ЗК 9)
- Здатність та готовність впроваджувати наукові основи та рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, засоби фізичного, психічного, психологічного і духовного розвитку особистості й самовдосконалення (ЗК 13)
- Здатність до саморозвитку на основі рефлексії та саморегулювання (ЗК 14)

- Здатність і готовність до безперервного й актуального навчання, опанування новими знаннями, методичними розробками, інноваційними проектами, володіння новітніми технологіями в галузі психології (ЗК 15)

Фахових компетентностей:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (ФК 1)
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (ФК 2)
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання) (ФК 3)
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати таузагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК 4)
- Здатність використовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (ФК 5)
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ФК 11)
- Здатність поліпшувати психолого-педагогічний процес і відповідне соціальне середовище (ФК 14)

Програмні результати навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ефективність власних дій. (ПРН1)
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3)
- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень та аналізу літературних джерел (ПРН4)
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН10)
- Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН13)
- Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14)
- Планувати та організовувати спільну інтелектуальну діяльність у ході вирішення прикладних завдань (ПРН19)

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни здобувачу освіти бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Навчальну базу дисципліни «Психологія конфлікту» становлять знання отримані при вивченні курсів: «Психологія здоров'я», «Загальна психологія з практикумом. Частина 1. Психічні процеси».

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Лекція 1. Уявлення про конфлікти і еволюція поняття

Лекція 2. Конфлікт як предмет дослідження

Лекція 3. Методи вивчення конфлікту

Лекція 4. Конфлікт як вид критичних ситуацій

Лекція 5. Багатогранність конфлікту

Лекція 6. Феноменологія конфлікту

Лекція 7. Аналіз структурних елементів конфлікту

Лекція 8. Психологічні причини конфліктів

Лекція 9. Психологічні причини конфліктів

Лекція 10. Типології конфліктних особистостей

Лекція 11. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості види

Лекція 12. Адиктивна і суїцидальна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті

Лекція 13. Подолання внутрішньоособистісних конфліктів

Лекція 14. Конфлікти у міжособистісних відносинах

Лекція 15. Превентивна психологія конфлікту

Лекція 16. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості

Лекція 17. Вирішення конфліктів: конфліктологічна традиція

Лекція 18. Робота з конфліктами: психологічна традиція

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Березовська Л.І. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник /Л.І.Березовська, О. С.Юрков. - Мукачево: МДУ, 2016. - 201 с.

2. Долінська Л.В., Матяш-Заяць Л.П. Психологія конфлікту : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2019. - 304 с.

3. Зарицька В. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. / Валентина Василівна Зарицька ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : Видавничий дім "Гельветика", 2019. – 379 с.

4. Фішер Р., Юрі У., Петтон Б. Перемовини без поразки. Гарвардський метод. Вид-во "Сварог", 2023 р. - 248 с. ISBN : 9786110129862

4.2. Допоміжна література

1. Грабовська С.Л. Психологія примирення : навч. посібник. Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 294 с.

2. Захарчин Г. М., Винничук Р.О. Управління конфліктами. Львів, Львівська політехніка, 2017. – 160 с.

3. Завацька Н. Є. Внутрішні конфлікти особистості в юнацькому віці та її соціальна компетентність : монографія / [Н. Є. Завацька, І. Є. Жигаренко, В. Е Чуловський; за ред. Н. Є. Завацької] ; Східноукр.нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Северодонецьк : СХУ ім. В. Даля, 2017. – 220 с.

4. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М.П. Требін, О.М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л.М. Герасіної. – Харків : Право, 2021. – 224 с

5. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. / Т. Яхно, І. Куревіна – Центр учбової літератури, 2021. - 168 с.

6. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 360 с.

7. Коулман, П. Т. Результативний конфлікт. Невзгода - це сила, що працює на вас [Текст] / Пітер Т. Коулман, Роберт Фергюсон ; пер. з англ. Інни Софієнко. - Київ : Наш Формат, 2016. – 313 с.

8. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник / Т. Ф. Матвійчук. – Львів : Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. – 76 с.

9. Партико Н.В. Психологія конфліктів. – Львів.: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 132с.

10. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 360 с.

11. Практична психологія конфлікту : лабораторний практикум / І. В. Кошова. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 126 с.

12. Свидрук І. І. Психологія управління та конфліктологія: підручник / І. І. Свидрук, Ю. Б. Миронов. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2017. – 320 с.

13. Сивогракова З. А., Алексеєнко Н. В. Психологія конфліктів. Соціально-психологічний вимір управління конфліктами: Конспект лекції. – Харків: УкрДУЗТ, 2020. – 52 с.

14. Сучасний конфлікт-менеджмент: монографія / І. В. Барабанов, Т. Є. Андреева, О. О. Гетьман ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. - Харків : Панов А. М., 2019. – 200 с.

15. Тихомирова Є.Б., Постолювський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підр. / Є.Б. Тихомирова, С.Р.Постолювський. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2017. – 240 с.

16. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2018. - 224 с.

17. Paul Rudolph The Psychology of Conflict: Mediation in a Diverse World Publisher : Bloomsbury Continuum, 2016. - 224 p. ISBN-13 : 978-1472922977

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	<p>Лекція 1. Уявлення про конфлікти і еволюція поняття</p> <ol style="list-style-type: none">1. Уявлення про конфлікти в античні часи2. Уявлення про конфлікти у Новий час3. К. Маркс і Г. Зіммель: соціологія конфлікту4. Конфлікт в дослідженнях Р. Дарендорфа і Л. Козера <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Відповіді на питання для самоперевірки:<ol style="list-style-type: none">1. Проаналізуйте коли виникло поняття "конфлікт"?2. Охарактеризуйте уявлення про конфлікти в античні часи.3. Охарактеризуйте оптимістичний і песимістичний підхід.4. Назвіть основні ідеї щодо дослідження конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля.5. Охарактеризуйте внесок Р. Дарендорфа і Л. Козера у дослідження конфліктів.
2	<p>Лекція 8. Психологічні причини конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none">1. Протиріччя як джерело конфліктів2. Особистісні причини конфліктів3. Організаційно-управлінські причини конфліктів <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Відповіді на питання для самоперевірки:<ol style="list-style-type: none">1. Охарактеризуйте поняття «протиріччя».2. Наведіть приклади об'єктивних і суб'єктивних протиріч.3. Охарактеризуйте поняття «Психологічна несумісність».4. Назвіть і охарактеризуйте основні види організаційно-управлінських причин конфліктів. Наведіть основні ознаки жертвовної і агресивної типів поведінки.
3	<p>Лекція 11. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості види</p> <ol style="list-style-type: none">1. Погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт: (З. Фрейда, А. Адлера, К. Юнга, К. Хорні, Е. Фромма, Е. Еріксона)2. Погляди представників біхевіористичного, когнітивного і гуманістичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Відповіді на питання для самоперевірки:<ol style="list-style-type: none">1. Охарактеризуйте погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт.2. Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту.3. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів.4. Охарактеризуйте погляди представників біхевіористичного, і когнітивного напрямків. У чому полягає основна різниця між ними?5. У чому полягають особливості поглядів представників гуманістичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт?

4	<p>Лекція 14. Конфлікти у міжособистісних відносинах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види і причини конфліктів у міжособистісній взаємодії 2. Незадовільність потреб як джерело конфліктної протидії 3. Конструктивна і деструктивна функції міжособистісних конфліктів <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації. 2. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту? 3. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів. 4. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ?
5	<p>Лекція 17. Вирішення конфліктів: конфліктологічна традиція</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регулювання й розв'язання соціальних конфліктів 2. Моделі переговорного процесу 3. Участь третьої сторони у вирішенні конфліктів <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <p>I. Відповіді на питання для самоперевірки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте особливості перебігу соціальних конфліктів. 2. Назвіть і охарактеризуйте моделі переговорного процесу. 3. У чому полягає особливість методу принципів переговорів. <p>Проаналізуйте особливості участі третьої сторони у вирішенні конфліктів.</p>

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських занять: сформувати у здобувачів освіти: розуміння теоретичного матеріалу; вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів; уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі у семінарі-обговоренні.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (питання для поточного контролю та завдання на самостійну роботу здобувачів освіти)
1	<p>Семінар 10. Типології конфліктних особистостей</p> <p><i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти про типології конфліктних особистостей.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типології конфліктних особистостей 2. Типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру 3. Особливості конфліктної поведінки у представників різних стилів мислення <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте типовий стереотип поведінки особистості у конфлікті пов'язаний з акцентуаціями характеру. 2. Проаналізуйте стереотипи поведінки притаманні кожному типу конфліктних особистостей. 3. Проаналізуйте адаптивні можливості залежно від типу конфліктних особистостей? 4. Перерахуйте типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру. Які особливості поведінки притаманні кожному типу?
2	<p>Семінар 13. Подолання внутрішньоособистісних конфліктів.</p> <p><i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти щодо можливостей подолання внутрішньоособистісних конфліктів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів 2. Механізми психологічного захисту <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів. 2. Назвіть і охарактеризуйте механізми психологічного захисту. 3. Охарактеризуйте особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів. 4. Які механізми психологічного захисту Ви використовуєте? Відповідь обґрунтуйте.

3	<p>Семінар 16. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості</p> <p><i>Мета:</i> поглибити знання здобувачів освіти про психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конфліктогени спілкування і їх подолання 2. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості <p>Завдання на самостійну роботу здобувачів освіти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте, що таке конфліктогени, їх види та зміст, роль у розв'язуванні конфліктів. 2. Проаналізуйте психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості. 3. Охарактеризуйте поняття «психологічна атракція». 4. Назвіть психотехніки формування атракції і особливості їх застосування.
---	---

Самостійна робота здобувача освіти

Здобувачі освіти самостійно опрацьовують питання семінарських занять які не увійшли в матеріали лекцій.

Лекція 2. Конфлікт як предмет дослідження

1. Становлення поняття «конфлікт»
2. Погляди психологічних шкіл на конфлікт
3. Конфлікт як предмет вивчення психології конфлікту та конфліктології

Лекція 3. Методи вивчення конфлікту

1. Експериментальні дослідження конфлікту в лабораторних умовах: ігрові процедури та створення конфлікту
2. Експерименти з провокуванням конфліктів у природних умовах
3. Вивчення специфічних форм соціальної взаємодії як моделей конфлікту
4. Опитувальні методи

Лекція 4. Конфлікт як вид критичних ситуацій

1. Стрес.
2. Фрустрація.
3. Криза.
4. Конфлікт як вид критичних ситуацій.

Лекція 5. Багатогранність конфлікту

1. Виявлення джерел конфліктів
2. Умови виникнення конфліктів
3. Причини конфліктів

Лекція 6. Феноменологія конфлікту

1. Виникнення конфліктних відносин і ситуацій
2. Типологія конфліктів
3. Динаміка конфлікту: основні періоди розвитку і ескалації

Лекція 7. Аналіз структурних елементів конфлікту

1. Сторони конфлікту
2. Умови перебігу конфлікту
3. Образи конфліктної ситуації
4. Дії учасників конфлікту
5. Результат конфлікту

Лекція 9. Психологічні причини конфліктів

1. Соціальна перцепція як причина конфліктів
2. Каузальна атрибуція як причина конфліктів
3. Низька конфліктологічна компетентність як причини конфліктів
4. Маніпуляції як причини конфліктів

Лекція 10. Типології конфліктних особистостей

1. Типології конфліктних особистостей
2. Типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру
3. Особливості конфліктної поведінки у представників різних стилів мислення

Лекція 12. Адиктивна і суїцидальна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті

1. Адиктивна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті
2. Суїцидальна поведінка при внутрішньоособистісному конфлікті

Лекція 13. Подолання внутрішньоособистісних конфліктів

1. Особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів
2. Механізми психологічного захисту

Лекція 15. Превентивна психологія конфлікту

1. Психологічний контекст управління конфліктами
2. Способи вирішення міжособистісних конфліктів

Лекція 16. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості

1. Конфліктогени спілкування і їх подолання
2. Психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості

Лекція 18. Робота з конфліктами: психологічна традиція

1. Застосування психотерапії у вирішенні конфліктів.
2. Психоаналітична робота з конфліктом
3. Поведінкова психотерапія
4. Робота з конфліктами у гуманістичній психології
5. Психологічне консультування
6. Групова психотерапевтична робота
7. Взаємодія психолога та клієнта

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

При викладанні дисципліни семестровий рейтинг здобувача освіти формують: робота на семінарах, і написання модульної контрольної роботи (МКР виконується за методикою домашньої контрольної роботи). Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Відвідуваність і виконання завдань

Здобувачам освіти важливо відвідувати лекції, оскільки на них висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, що дасть змогу краще підготуватись до семінарських занять і в цілому опанувати дану дисципліну. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь здобувачів освіти на семінарських заняттях є обов'язковою. Пропуск семінарського заняття не дає можливість отримати здобувачу освіти бали у семестровий рейтинг. Разом з тим, здобувач освіти, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (Наприклад довідку від лікаря), може протягом 1-го тижня після дати пропущеного семінару, здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі. Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології та педагогіки, але викладач сам призначає здобувачу освіти час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), яка є доступною в особистому кабінеті здобувача освіти в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології та педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків та смартфонів, але лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті здобувач освіти використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст тем кредитного модуля «Психологія конфлікту». На семінарських заняттях здобувачі освіти поглиблюють та розширюють знання з психології конфлікту.

Під час семінарських занять викладач резюмує сильні та слабкі місця у доповідях здобувачів освіти, вказує на помилки, якщо такі є, дає відповіді на додаткові питання здобувачів освіти з теми семінарського заняття.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів освіти і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [доповіді і участь у дискусії на семінарах, написання модульної контрольної роботи \(МКР виконується за методикою домашньої контрольної роботи\)](#).

Семестровий контроль: [екзамен](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) доповіді та доповнення відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи (МКР виконується за методикою домашньої контрольної роботи).
- 3) написання екзаменаційної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях:

Максимальна кількість балів складає 30 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 10):

Активна участь у проведенні заняття; надання повної, аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів освіти у процесі дискусії	7-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3-6
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування, відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0-2

Здобувач освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача освіти.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Оцінка повідомляється здобувачу освіти на занятті або в його особистому кабінеті електронного кампусу.

2. Написання модульної контрольної роботи (МКР виконується за методикою домашньої контрольної роботи).

Домашня контрольна робота (ДКР) - написання есе - вид письмової роботи, що виражає індивідуальне міркування та думку автора з конкретного питання соціальної психології. Здобувачі освіти мають право самостійно сформулювати тему есе.

У процесі написання есе важливо продемонструвати:

- вміння осмислити конкретну проблему та сформулювати певну позицію щодо неї;
 - вміння самостійно проводити пошук літератури з певної тематики (у тому числі й іноземними мовами);
 - вміння проаналізувати конкретну ситуацію на підставі прочитаного матеріалу щодо певної проблеми;
 - вміння аргументовано викласти свою позицію щодо певного питання;
 - вміння правильно оформлювати цитати та посилання на літературу.
- Обсяг есе 5-7 сторінок (включаючи титульний лист та список літератури). Під час написання есе здобувач освіти може:

1) проаналізувати конкретний випадок, приклад, взятий із художньої або біографічної літератури, кінематографа, суспільного життя або власного досвіду автора;

2) проаналізувати проблему, яка не має очевидної відповіді та запропонувати свій варіант її вирішення;

3) зробити критичний аналіз будь-якого значимого розуміння певної теми.

Есе не має жорстко заданої структури, оскільки вона залежить від специфіки конкретної теми.

У загальному вигляді есе може мати таку структуру:

1. Титульний лист
2. Вступ.
3. Основна частина.
4. Висновки.
5. Список літератури.

Критеріями оцінки есе є:

- відповідність змісту тексту обраній темі;
- наявність чіткої та логічної структури тексту;
- наявність в есе авторської позиції з проблематики яка ним аналізується;
- обґрунтованість, аргументованість, доказовість висловлюваних положень та висновків автора;
- відсутність орфографічних, пунктуаційних, стилістичних та фактичних помилок;
- відповідність оформлення роботи вимогам, що висуваються.
- здача есе у встановлений термін.

Критерії оцінювання:

Аргументоване есе, у якому здобувач освіти показав здатність мислити самостійно, логічно, послідовно, об'єктивно. Виконано творчо, представляє інтерес. Відображено думку автора та його навик мислити критично. Обсяг викладу – не менше 7 сторінок. Подано у встановлені терміни.	14-20
Аргументоване есе - логічне, послідовне, об'єктивне та повне розкриття заданої теми. Виконано творчо, становить інтерес. Відображено думку автора. Але є деякі недоліки (стилістичні, орфографічні помилки, недостатній обсяг). Обсяг викладу – не менше 5 сторінок. Подано у встановлені терміни.	7-13
Есе, у якому здобувач освіти продемонстрував поверхневі знання щодо теми есе, або висловив чієюсь позицію шляхом простого опису. Виклад не містить критичного аналізу, підтвердження або спростування позиції, яка описується або власна думка автора есе відсутня. Є недоліки (стилістичні, орфографічні помилки, недостатній обсяг). Обсяг викладу – не менше 5 сторінок. Порушено термін здачі роботи.	0-6

Умови допуску до семестрового контролю: здобувачі освіти, які не виконали всіх передбачених силабусом завдань й мають рейтинг нижче 25 балів до екзамену - **не допускаються**.

Семестровий контроль:

3. Написання екзаменаційної контрольної роботи

Здобувачі освіти, які виконали умови допуску (мають більше 25 балів у поточному контролі), виконують екзаменаційну роботу.

Екзаменаційна контрольна робота:

- **при онлайн-навчанні:** екзаменаційна контрольна робота складається з 50 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни та виконується письмово - за допомогою гугл-тестів, доступ до ЕКР надається здобувачам освіти лише під час проведення екзамену. Тривалість ЕКР – 90 хвилин. Кожне питання ЕКР містить 3-4 варіанти відповіді, серед яких правильною є лише одна. Задача здобувача освіти – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку здобувача освіти) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Максимальна кількість балів складає 50 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 50)	1
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 50)	0

- **при офлайн-навчанні:** екзаменаційна контрольна робота складається з 2-х теоретичних питань за тематичними розділами курсу й проводиться у письмовій формі Тривалість екзамену – 90 хвилин. Вагомий бал кожного питання – 25.

Приклад:

Екзаменаційне завдання № 1

1. Проаналізуйте шляхи подолання фрустрації.
2. Дайте визначення поняттю «каузальна атрибуція». Наведіть приклади.

Екзаменаційне завдання № 2

1. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів.
2. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9.Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації здобувачам освіти

Працюючи на лекції здобувачу освіти варто конспектувати основні поняття. При підготовці до семінарського заняття, здобувач освіти має опрацювати лекційний матеріал з відповідної теми, а також бажано ознайомитись з додатковою літературою. Якщо у здобувачів освіти виникають питання необхідно обговорити їх з викладачем.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео- конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри психології та педагогіки, к.психол.н., доцентом, Кононець Марією Олександрівною.

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 15 від 31.05. 2024 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.)

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Проаналізуйте коли виникло поняття "конфлікт"?
2. Охарактеризуйте уявлення про конфлікт в античні часи.
3. Охарактеризуйте оптимістичний і песимістичний підходи.
4. Назвіть основні ідеї щодо дослідження конфлікту К. Маркса і Г. Зіммеля
5. Охарактеризуйте внесок Р. Дарендорфа і Л. Козера у дослідження конфліктів.
6. Проаналізуйте становлення поняття «конфлікт».
7. Проаналізуйте погляди психологічних шкіл на конфлікт.
8. Охарактеризуйте психологію конфлікту як науку.
9. У чому полягає відмінність психології конфлікту від інших наук соціології, психології?
10. У чому полягає інтегративність психології конфлікту як науки?
11. Охарактеризуйте експериментальні дослідження конфлікту в лабораторних умовах.
12. Проаналізуйте особливості експериментів з провокуванням конфліктів у природних умовах.
13. Охарактеризуйте особливості вивчення специфічних форм соціальної взаємодії як моделей конфлікту.
14. Охарактеризуйте опитувальні методи вивчення конфлікту.
15. Дайте визначення конфлікту і поясніть його основні відмінності від кризи, стресу і фрустрації.
16. Охарактеризуйте поняття стрес і назвіть шляхи його подолання.
17. Проаналізуйте шляхи подолання фрустрації.
18. Охарактеризуйте поняття фрустрація і назвіть її види.
19. Назвіть які є види криз і шляхи їх подолання.
20. Охарактеризуйте роль і особливості інцидентів у виникненні конфліктів.
21. Назвіть типології конфліктів.
22. Як незадоволена потреба може сприяти виникненню конфлікту.
23. Охарактеризуйте поняття «блокада».
24. Назвіть і охарактеризуйте основні періоди розвитку і ескалації.
25. Дайте визначення поняттю «сторони конфлікту».
26. Охарактеризуйте умови перебігу конфлікту.
27. Проаналізуйте як можна змінити образи конфліктної ситуації.
28. Назвіть і охарактеризуйте стратегії і тактики які можуть використовувати учасники конфліктів.
29. Назвіть можливі результати конфлікту.
30. Охарактеризуйте поняття «протиріччя».
31. Наведіть приклади об'єктивних і суб'єктивних протиріч.
32. Охарактеризуйте поняття «психологічна несумісність».
33. Назвіть і охарактеризуйте основні види організаційно-управлінських причин конфліктів.
34. Наведіть основні ознаки жертвовної і агресивної типів поведінки.
35. Дайте визначення поняттю «соціальна перцепція». Наведіть приклади.
36. Дайте визначення поняттю «каузальна атрибуція». Наведіть приклади.
37. Проаналізуйте як розвивати проникливість.
38. Розкрийте зміст поняття «конфліктологічна компетентність».
39. Назвіть види маніпуляцій і техніки контрвпливу для їх нівелювання.
40. Охарактеризуйте типовий стереотип поведінки особистості у конфлікті пов'язаний з акцентуаціями характеру.
41. Проаналізуйте стереотипи поведінки притаманні кожному типу конфліктних особистостей.
42. Проаналізуйте адаптивні можливості залежно від типу конфліктних особистостей?
43. Перерахуйте типи поведінки особистості у конфлікті пов'язані з акцентуаціями характеру. Які особливості поведінки притаманні кожному типу?
44. Охарактеризуйте погляди представників психоаналітичного напрямку на внутрішньоособистісний конфлікт.
45. Проаналізуйте відмінності внутрішньоособистісного конфлікту від інших видів конфлікту.
46. Визначте зміст переживання як основи внутрішньоособистісних конфліктів.
47. Охарактеризуйте погляди представників біхевіористичного і когнітивного напрямків. У чому полягає основна різниця між ними?

48. Назвіть види адиктивної поведінки і етапи її розвитку.
49. У чому полягає профілактика адиктивної поведінки.
50. Охарактеризуйте особливості поведінки адиктів у міжособистісних відносинах.
51. Назвіть компоненти адиктивної поведінки.
52. Охарактеризуйте особливості суїцидальних конфліктів.
53. Які особливості притаманні особистості суїцидента.
54. Охарактеризуйте структуру і динаміку суїцидальної поведінки.
55. Проаналізуйте умови, шляхи і способи подолання внутрішніх конфліктів.
56. Назвіть і охарактеризуйте механізми психологічного захисту.
57. Охарактеризуйте особливості подолання внутрішньоособистісних конфліктів.
58. Які механізми психологічного захисту Ви використовуєте? Відповідь обґрунтуйте.
59. Визначте зміст міжособистісних конфліктів та підходи до їх класифікації.
60. Опишіть основні психологічні відмінності та шляхи розвитку конструктивного і деструктивного міжособистісного конфлікту?
61. Назвіть та охарактеризуйте відмінності в різних підходах до вивчення міжособистісних конфліктів.
62. Розкрийте зміст когнітивного підходу у вивченні конфліктних явищ?
63. Назвіть основні задачі превентивної роботи із запобігання конфліктів.
64. Визначте напрями прогнозування конфліктів.
65. Охарактеризуйте психологічний контекст управління конфліктами.
66. Назвіть способи вирішення міжособистісних конфліктів.
67. Який спосіб вирішення міжособистісних конфліктів притаманний Вам. Відповідь обґрунтуйте.
68. Визначте, що таке конфліктогени, їх види та зміст, роль у розв'язуванні конфліктів.
69. Проаналізуйте психологічні шляхи зниження рівня конфліктності особистості.
70. Охарактеризуйте поняття «психологічна атракція».
71. Назвіть психотехніки формування атракції і особливості їх застосування.
72. Охарактеризуйте особливості перебігу соціальних конфліктів.
73. Назвіть і охарактеризуйте моделі переговорного процесу.
74. У чому полягає особливість методу принципівих переговорів.
75. Проаналізуйте особливості участі третьої сторони у вирішенні конфліктів.
76. Охарактеризуйте особливості застосування психотерапії у вирішенні конфліктів.
77. Назвіть особливості психоаналітичної роботи з конфліктом.
78. Охарактеризуйте особливості роботи з конфліктами у гуманістичній психології.
79. Проаналізуйте особливості психологічного консультування у вирішенні конфліктів.
80. Назвіть особливості групової психотерапевтичної роботи.